

Prezidentské volby a ekonomika USA pohledem Jana Švejnara

Roman CHLUPATÝ, moderátor

"Jde o ekonomiku, hlupáku!" S tímto jednoduchým, leč chytlavým sloganem vyhrál v roce 1992 demokrat Bill Clinton prezidentské volby ve Spojených státech. Poraženým nebyl nikdo jiný než otec současného prvního muže Spojených států, tedy George H. W. Bush. Porážky se tehdy Bush senior dočkal i přesto, že jeho zahraniční politika byla plná úspěchů. Západ byl považován za vítěze studené války a Spojené státy dovedly spojence k vítězství v Perském zálivu. Recese americké ekonomiky se ale ukázala být z pohledu voličů rozhodující. Bude se historie opakovat? A co výsledky listopadových voleb, ať už budou jakékoli, budou znamenat pro světové hospodářství? Právě na tyto otázky se zaměří dnešní Studio Česko, u jehož poslechu vás vítá Roman Chlupatý. Hillary Clintonová v úterý přesvědčivě zvítězila v primárkách ve Státě Kentucky. I přesto se podle většiny expertů její šance stát se konečným demokratickým kandidátem na post prezidenta tenčí. Clintonová a její demokratický rival Barack Obama mají odlišné recepty na řešení hypoteční krize, oba jsou ovšem připraveni využít souvisejícího zpomalení americké ekonomiky v boji o Bílý dům. Ke zpomalení americké ekonomiky, které hraničí s pádem do recese, došlo za prezidentování republikána Bushe. Podle expertů právě to může jeho spolustraníka Johna McCaina poškodit. Na kolik se právě to nakonec projeví během listopadových prezidentských voleb ve Spojených státech a také hospodářské politice, kterou jejich vítěz bude nakonec praktikovat, na to se nyní zaměříme s ředitelem Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě a také vědeckým pracovníkem CERGE Institutu při Karlově Univerzitě Janem Švejnarem.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Dobré odpoledne.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Dobré odpoledne. Pane Švejnare, v poslední době se objevilo několik, relativně pozitivních signálů o stavu americké ekonomiky a na základě těchto signálů se někteří analytici, a nakonec i trh domnívali, že by se mohla recesi nakonec vyhnout. Souhlasíte s tím?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Je to, je to možné, ta Amerika, americká ekonomika prochází opravdu velkým zpomalením mnohem větším než evropská ekonomika nebo třeba naše ekonomika. A na druhé straně jsou tam určité stimuly jak od centrální banky, tak i od samotné vlády, které by mohly v polovině či koncem léta začít mít efekty a tudíž by to zpomalení nemuselo být opravdová recese, ale pouhé zpomalení. Jestli se tomu tak stane, to teprv uvidíme.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

To je pohled ekonomy. Co pohled amerického voliče? Podle vás je rozdíl mezi tím, zda-li se americká ekonomika skutečně propadne technicky do recese, anebo zda dojde pouze ke zpomalení a teď se odkazuje na listopadové prezidentské volby.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Ano, já myslím, že ten průměrný americký volič vidí situaci dost negativně. Je si vědom hypoteční krize, je si vědom toho, že hodně lidí se nemůže dovolit vlastně splácet hypotéky, které mají nyní, takže ti to vidí dost negativně, a to bude samozřejmě pro Johna McCaina určité závaží.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Historicky se pouze v jednom případě, a byl to Harry Truman v roce 1948, stalo, že prezident, který "dovedl" zemi do recese, zvládnul kandidaturu a stal se opětovně prezidentem. Pochopitelně ta situace nyní je trochu odlišná. George W. Bush nekandiduje opět, nicméně je tu republikán, který má jisté závaží. Do jaké míry se domníváte, že se pro Johna McCaina stane problémem to, že za republikána Bushe americká ekonomika buď propadla do recese, anebo minimálně výrazně zpomalila.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

No, bude to pro něj velký problém, bude to pro něj velký problém z dvou dalších důvodů. Jednak, že republikáni nyní vlastně byli u moci už delší dobu a voliči často chtějí změnu za účelem změny. Druhá věc je, že válka v Iráku je čím dál tím méně populární a McCain zastává pozici, která je stále pro takové dokončení vlastně války v Iráku, čili to spolu s velkým zpomalením americké ekonomiky bude pro něj opravdu takovým handicapem, který bude těžko překonat, ale myslím, že to nebude nemožné z toho důvodu, že McCain též šikovně zaujímá určitou středovou pozici. Čili oproti Bushovi on nyní má čas, zatímco demokratičtí kandidáti se stále ještě proti sobě bojují. On má čas zaujmout pozici, která je jak napravo, tak ve středu spektra. Jestli se mu to podaří, tak má určitou šanci vyhrát.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Podle posledních průzkumů agentury Reuters američtí voliči v tuto chvíli věří spíše demokratům než republikánům, co se zvládnutí té současné situace hospodářské ve Spojených státech týče. Souhlasíte s tím názorem plebiscitu, řekněme, a vytrvá tento názor podle vás?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

No, to bude otázka. Já myslím, že všechno závisí na tom, jak dlouho vlastně ještě Barack Obama a Hillary Clintonová budou soutěžit. Kdy se jasně ukáže, který z nich, a předpokládám, že to bude Barack, se stane hlavním kandidátem, a do jaké míry v té, v té době již vyvíjí další ekonomický potenciál v tom smyslu, že budou muset zaujmout poměrně extrémní pozice, což čím dál tím víc zaujímají a tudíž voliči se začnou přiklánět trochu více k McCainovi. Ale zatím bych souhlasil s tím plebiscitem. Myslím, že demokrati budou mít poměrně velkou šanci a že průměrný volič se hlavně zaobírá tím, jak vlastně na tom bude průměrný člověk a ten by za vlády demokratů asi měl poměrně větší podporu než za republikánů.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Otázka, kterým směrem se bude vyvíjet přízeň voličů, je v tuto chvíli pochopitelně ještě nezodpovězená a asi těžko ji lze odpovědět. Přesto jsou tu jisté signály, jak by se mohla vyvíjet, například ekonom prestižní univerzity Yale Ray Fair tvrdí na základě svého ekonometrického modelu, že pokud americká ekonomika v těch příštích třech čtvrtletích, respektive ve třech čtvrtletích, které začaly tímto rokem, poklesne o procento a půl, že skutečně demokraté zvítězí. Jako ekonom věříte podobným predikcím, podobným modelům?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já shodou okolností ten model znám, když jsem byl postgraduální student na Princetonské univerzitě, též velmi prestižní stejně jako Yale, tak Ray Fair tam byl asistent profesor, když vyvinul ten model, který samozřejmě od té doby dále vyvinul a zdokonalil. Ten model má velice dobrou vypovídací hodnotu v tom smyslu, že ukazuje, že opravdu podle růstu, nebo poklesu HDP lze poměrně jasně určit s velkou precizností, kdo zvítězí. Čili ten model má vypovídací lhůtu, já myslím, že Ray Fair v tomhle tom má, je správné /nesrozumitelné/ na devadesát procent se to bude shodovat s výsledkem.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Jinými slovy. Pro americké voliče je stav ekonomiky velmi důležitým, ne-li rozhodujícím.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Opravdu velmi důležitý, ne-li rozhodující a ještě bych to rozvinul, je to vlastně i v takovém smyslu, je to vnitřní nebo domácí politika, ať už hospodářská situace nebo politická situace. V našem kontextu bych připomněl, že během první světové války, když se Tomáš Garrigue Masaryk snažil dostat do Bílého domu k jednání, tak měl velké problémy, nemohl se dostat. A shodou okolností Češi, Slováci a Rusíni udělali velkou demonstraci v Pittsburgu, tam byly tehdy podepsány potom Pittsburgské dohody. A na základě této vnitřní situace si Bílý dům uvědomil, že se něco důležitého děje v Pittsburgu a Tomáš Garrigue Masaryk měl přístup do Bílého domu. Čili ta vnitřní situace opravdu je úplně rozhodující. My si to často ve světě neuvědomujeme a hospodářská, hospodářský aspekt je často ten nejdůležitější.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

V tuto chvíli není ani jasné, kdo ze dvojice Obama versus Clintonová nakonec bude čelit McCainovi. Přesto Obama s největší pravděpodobností, se dá říct, že zvítězí. Nicméně pojdme si rozebrat postoje obou demokratických kandidátů, to znamená Clintonová versus Obama. Který z těchto postojů je vám bližší, který se domníváte, že by byl výhodnější pro Spojené státy?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já začnu tím, že samozřejmě není úplně jasné, jak se nakonec ti kandidáti budou chovat v případě, že budou zvoleni, nebo ten či který kandidát, jakou politiku úplně, ekonomickou, hospodářskou, bude zastávat, čili to musíme samozřejmě vzít v potaz. Z toho, co nyní vypovídají, tak myslím, že Clintonová má politiku, která je více umírněná, více, jak bych řekl, přijatelná pro většinu voličů i řekněme středově pravicových. Obama má v některých aspektech dost radikálnější řešení, například

bych řekl, že je mnohem více pro omezení volného obchodu, než by byla Clintonová a v tom smyslu ten radikálnější postoj může odpudit některé voliče ze středu, ze středu.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Někteří ekonomové také varují předtím, že možná, alespoň některé aspekty toho Obamova programu tak, jak je nyní prezentován, jsou možná nedosažitelné nebo by byly příliš drahé pro Spojené státy. V této souvislosti je připomínána fiskální disciplína, už tak problematický aspekt americké ekonomiky. Domníváte se z tohoto pohledu, že Obama skutečně může v případě, že se stane americkým prezidentem, naplnit ty sliby.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Ano, to je ten problém, do jaké míry vlastně bude schopen naplnit ty sliby, a to se i vztahuje vlastně k té mé první větě o tom, že výsledek může být jiný než to, co nyní oba kandidáti slibují. Já myslím, že on bude muset znovu zhodnotit svou pozici v případě, že bude zvolen a dovedu si představit, že bude nakonec méně extrémní, zvláště v té fiskální oblasti. Na druhé straně samozřejmě jde do těch voleb s určitým, s určitými sliby, má velké charisma. Hodně lidí bude na něm takzvaně viset a bude chtít, aby splnil všechna ta očekávání, čili dá se očekávat, že on by byl pravděpodobně člověk, který by více zdůrazňoval sociální výdaje. A americká ekonomika na základě právě Bushovy administrativy a velkých výdajů ve válce v Iráku si bohužel velké výdaje nemůže dovolit, tudíž pak bude otázka též, jestli by se zvyšovaly daně, jaké typy daní a kdo by je zvýšil víc. A McCain se právě profiluje tak, že by naopak nechtěl daně zvyšovat a popřípadě dokonce je možná i snižovat.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Paradoxně přesto ekonomové i u McCaina zjistili, hrubými výpočty samozřejmě, na základě převážně předvolebních slibů, nazveme to sliby, že by jeho opatření, a teď mluvím o tom, že by daňové úlevy, které zavedl jako přechodné prezident Bush, udělal něčím, co je permanentně nastálo součástí americké politiky, amerického hospodářství. V případě, že by to udělal, znamenalo by to pro americkou ekonomiku náklad tří set miliard dolarů ročně. Kde by je vzal, to McCain prozatím také ani nenaznačil, ne že nevedl. Z tohoto pohledu není nakonec Barackových tři sta miliard a McCainových tři sta miliard takřka jedno a totéž?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Je to obdobné samozřejmě, ale je to v jiném složení. Ten McCain samozřejmě, takhle, já začnu následovně, což je zajímavé psychologicky. Bush zavedl všechny tyto daňové odpisy a snížení daní na dobu dočasnou s tím, že samozřejmě všichni dobře vědí, že je velice nepopulární daně zvedat. Čili ten, kdo by nyní je chtěl vlastně učinit dočasnými v tom smyslu, že by navrátil vyšší daňové sazby, bude šíleně nepopulární, takže John McCain pokračuje přesně tak, jak se dalo očekávat, to znamená, že by chtěl vlastně nechat sazby tam, kde jsou, a tudíž učinit permanentními změny, které George Bush inicioval. To bude mít samozřejmě velké rozpočtové dopady a hodně bude záviset na tom, jak si povede americká ekonomika, protože například za Clintona, kdy rozpočet byl dokonce v přebytku, to bylo částečně hospodářskou politikou, ale částečně tím, že ekonomika rostla velice rychle, čili rychlý růst ekonomiky je nejlepší medicína v tomto smyslu. Jestliže k rychlému růstu nedojde, no, tak potom je otázka, co, kde by se snížily výdaje, bude samozřejmě obrovský tlak odejít poměrně rychle z Iráku, protože ty výdaje jsou obrovské, ale bude tlak též omezit některé sociální výdaje, a to bude už mnohem méně populární, takže tam se bude, tam, si myslím, bude, bude velké odlišení v tom, že Obama by vlastně zvýšil daně a zvýšil výdaje, kdežto McCain se bude snažit růstem ekonomiky, což

je mnohem překérnější, dodat vlastně určité daňové příjmy, které by odpovídaly nižší daňové, daňovému břemeni.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Ať už to nakonec bude kdokoli, kdo po listopadových volbách usedne do křesla v Bílém domu. Dá se očekávat nějaká zásadní změna, nějaký zásadní stimul, řekněme, který by výrazně změnil ten vývoj americké ekonomiky a nebo i když jistý psychologický signál, řekněme, přijde, tak ta ekonomika se musí ozdravit "sama", to znamená, musí projít tím klasickým cyklem.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já myslím, že tam bude klasický cyklus, ale myslím též, že demokraté se budou snažit urychlit ten cyklus v tom smyslu, aby konjunktura nastala dříve, raději nežli později, takže bych očekával, že jejich přístup bude víc intervenční než ten, který by byl u Johna McCaina. A já myslím, že centrální banka nějakou dobu ještě se bude snažit ekonomiku oživit a potom spíš se bude zaměřovat na inflaci, která je teďka samozřejmě problém celosvětový, včetně Spojených států.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Snažili jsme se rozebrat si, co by znamenal nástup jednotlivých kandidátů pro Spojené státy. Podívejme se na to z pohledu světového hospodářství, potažmo evropského hospodářství. Z tohoto pohledu byl by lepší demokrat, anebo republikán v čele Spojených států?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

No, když to řekneme úplně jako na rovinu, bez jakéhokoliv tlaku, který bude vyvinutý, tak McCain by byl pro svět a Evropu nejlepší v tom smyslu, že opravdu je pro otevřený obchod, tudíž zachování volných trhů a přístupů evropského zboží, českého zboží na americký trh. Oba demokrati se vyjádřili ve smyslu, že je třeba například si udělat malou přestávku, nebo znovu vlastně zrevidovat některé aspekty směřující k volnému trhu. Takže tam je určité nebezpečí, že by tam mohl být náznak protekcionismu, ovšem myslím, že ten tlak ze zbytku světa bude tak silný, že nakonec k velkému protekcionismu nedojde a je dobré právě, že někteří evropští politici a z Evropské unie politici, že se snaží už nyní demokratickým kandidátům naznačit, že by bylo velmi nešťastné, kdyby se tímto směrem ubírali. Čili očekával bych, že výsledek bude ten, že demokraté, kterýkoli z nich, budou trochu méně pro volný obchod než McCain, ale nakonec že k velkému výkyvu směrem k protekcionismu nedojde.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Za prezidenta Bushe Amerika významně odbočila od multilaterálního přístupu a stala se propagátorem bilaterálních smluv, bilaterálního přístupu k jednotlivým problémům ať už politickým, zahraničně-politickým, anebo ekonomickým. Je možné, že se, ať už to bude nakonec McCain, či jeden z demokratických kandidátů, že se nový prezident přikloní zpět k tomu kolektivně vyžadovanému, řekněme, multilaterálnímu přístupu?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já myslím, že ano, já myslím, že ta pravděpodobnost je vysoká, u demokratů možná ještě vyšší než u McCaina, ačkoliv McCain je v tomto též velice obezřetný a umírněný. Bude to na dvou úrovních. Já myslím, že se dá očekávat, že Spojené státy opět budou více konzultovat spojence a vůbec ostatní státy světa v tom, v čem budou mít iniciativy a budou se snažit je intervenovat. To je první jako na všech úrovních politické a ekonomické. A druhá, ale zas ta je s tím spojená právě, že se budou snažit dělat věci více multilaterálně, protože ten efekt je mnohem větší a mnohem čistší, čili z hlediska ekonomického počínání, jestliže je jakákoliv dohoda multilaterální, je to lepší než celá sada bilaterálních dohod. Takže v tom smyslu, jestliže může dojít k dohodě, bylo by to velmi prospěšné.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Do jaké míry se domníváte, že právě tato změna přístupu, změna zahraniční politiky ze strany Spojených států může Ameriku navrátit do té pozice leadera celého světa, která asi pro systém, a tedy i jednotlivé členy, je prospěšná.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já myslím, že ano, a myslím si též, že by si to nyní většina Američanů přála, neboť se vidí vlastně jako leaderi a takoví velice benevolentní a spolupracující leaderi a jsou trošku na rozpacích a vidí to dost negativně, že Amerika nyní není populární a že ztratila vlastně určitý respekt, který vždy měla. Čili by rád, byli by rádi, aby Amerika byla samozřejmě leaderem, protože si uvědomují, že na nějakou dobu žádná jiná země nemá vlastně to, tu sílu a schopnost ovlivňovat svět jako Amerika, ale byli by rádi, kdyby byli respektovaní leaderi, ne, aby byli leaderi, kteří jsou tolerováni, anebo dokonce vidění v negativním světle.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Může se i toto stát jedním z aspektů, které americký volič bude hodnotit ve chvíli, kdy půjde k urnám?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já myslím, že ano, ale vrátil bych se zase k tomu našemu za počátku rozhovoru, že zahraniční politika, ačkoliv nám a všude na světě se zdá být ta americká zahraniční politika tak důležitá, tak nakonec u voleb ve Spojených státech je to sekundární aspekt, někdy důležitý, to znamená, neříkám, že nebude důležitý zvláště, když například válka v Iráku a tak dále, ale nicméně to bude sekundární k té ekonomice a k domácí situaci všeobecně.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Díky erozi pozice Spojených států, ale také dolaru se do popředí dostala Evropa, Evropská unie a euro jako mezinárodní platidlo. Do jaké míry se domníváte, že může dojít k jistému ústupu z této pozice, z tohoto, řekněme, ne snad popředí, ale závětrí, těsného závětrí za Spojenými státy ve chvíli, kde Spojené státy se stanou opět tím leaderem, kterým se mohou stát?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Já myslím, že euro je silná měna a zůstane rezervní měnou a bude důležitým platidlem všude na světě, takže tam já myslím, že opravdu jako euro si už našlo své místo na výsluní. Evropa je a bude jedním, bude, momentálně je největším ekonomickým celkem, zvláště tím, že euro je nyní tak silné a zůstane i nadále. Ale myslím, že máte pravdu v tom, že Spojené státy jsou velice ekonomikou, která je velice dynamická, technologicky na výši a má v sobě opravdu hodně, co jim pomůže v budoucnosti pokračovat dál kupředu, čili bych očekával, že dojde k určitému takovému narovnání ve smyslu, že váha americké ekonomiky postoupí o něco kupředu, ale nicméně si myslím, že v budoucích deseti, patnácti, dvaceti letech Amerika bude tak spíš ten primus inter pares, se rovná vedoucí, ale mezi dalšími celky, Evropou, velkou Evropou a, řekl bych, Tichomořím, tam bych počítal Japonsko, Koreu, Čínu samozřejmě, no, a potom samozřejmě Indie, která v mnohých oblastech proniká silně kupředu.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

To je jakýsi středně až dlouhodobý, řekněme, výhled v tom krátkodobém. Několikrát jste zmínil téma Irák. Jak rychle se domníváte, že skutečně ke stažení vojsk amerických z Iráku může dojít? Asi rychleji v případě, že nastoupí demokrat, pomaleji republikán. A teď se podívejme na věc z pohledu ekonoma. Někteří ekonomové i ti, kteří kritizují válku v Iráku, tvrdí, že vlastně válka v Iráku, respektive výdaje na tuto válku pomáhají držet americkou ekonomiku nad vodou, pokud se nenajde alternativa, že by v podstatě rychlé stažení vojsk znamenalo recesi. Co vy na to?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Ano, já myslím, že velice rychlé stažení by nebylo žádoucí v tom smyslu, že by mohlo způsobit rozruch, chaos a tak dále, čili jde vždy o to, jak rozumě rychle stáhnout, minimalizovat výdaje, které nejsou produktivní, a převést tyto výdaje právě do produktivní oblasti ekonomické činnosti. Čili to je samozřejmě velkej, velký úkol a důležitý, ne lehký a je otázka, kdo by se nejlépe tohoto úkolu zřekl. Samozřejmě, jestliže vyhraje jeden z demokratů, tak to stažení bude rychlejší než za McCaina, ale i McCain, myslím, bude mít jako svůj cíl postupné a značné zmenšování amerických vojsk v Iráku, se snahou tuto zónu vlastně nějak stabilizovat. A do jaké míry se to podaří, to je velkým otazníkem. Z čistě ekonomického hlediska já myslím, že ty výdaje, které nepůjdou na zbrojení, nepůjdou do Iráku, tak směrem do Iráku, že budou celkem produktivně investovány uvnitř Spojených států a samozřejmě potažmo i jinde ve světě to bude mít pozitivní dopad, takže já bych zde neviděl velký ekonomický problém, který by byl s tím spojen.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Které obory, se domníváte, že by se mohly dočkat těch financí? Jinými slovy, které obory budou vzkvétat na úkor, řekněme, té válečné mašinérie?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

No, tak samozřejmě krátkodobě budou velké investice do všeho, co je propojeno s energií, protože tam se, zrovna ty ceny jsou velmi vysoké. Též samozřejmě základní potraviny a všechno ostatní, kde ceny rostou velmi rychle, takže tam celkem přirozeně tržní ekonomika bude alokovat více a více kapitálu. No, a potažmo, já myslím, že budou větší a větší investice též do inovační činnosti a potom všech odvětvích, které tuto inovační činnost používají, čili budeme moci zaznamenat, já myslím, další

tendenci k technologickému pokroku, který bude samozřejmě v těch třech hlavních pólech, to znamená Severní Amerika, Evropa a potom východní Tichomoří a Indie.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Co lze skutečně od americké ekonomiky očekávat v těch následujících měsících, co lze očekávat od prezidentského kandidáta ve chvíli, kdy se skutečně stane prezidentem, ať už to bude kdokoliv ve vztahu k americké ekonomice v tu chvíli, kdy se stane skutečně prvním mužem či ženou Spojených států?

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Ano. Tak během příštích několika měsíců, co bude důležité, jestli se americká ekonomika vzchopí, či nevzchopí, to bude psychologicky důležitější než substantivně v tom smyslu, že se moc samozřejmě během těch měsíců nestane, ale jestliže uvidíme náznak růstu, tak to lidem dodá samozřejmě očekávání. No, potom, jakmile bude nový prezident či prezidentka zvolen či zvolena, tak půjde o to, jakou strategii si vytyčí a tam, já myslím, že všichni tři kandidáti se budou snažit, aby docílili nového vzestupu americké ekonomiky a jak ale na to půjdou, bude samozřejmě velice rozlišné. Ty dva demokrati nakonec, myslím, nebudou tak moc rozdílní. Tam bych očekával velmi podobnou politiku, ale McCain myslím, že se bude snažit dále uskutečňovat Bushovy reformy s tím, že samozřejmě bude do určité míry moderovat, bude je trošku změkčovat a bude hledat samozřejmě též něco nového, čím by vlastně voličům se uvedl jako člověk, který je vlastní prezident se svým programem.

Roman CHLUPATÝ, moderátor

Prezidentské volby ve Spojených státech a ekonomika Spojených států. To je téma, které jsme si rozebrali s ředitelem Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě a vedoucím vědeckým pracovníkem Institutu CERGE při Karlově Univerzitě Janem Švejnarem. Díky vám, pane Švejnare. Hezký den.

Jan ŠVEJNAR, ředitel Centra pro mezinárodní politiku při Michiganské univerzitě, vědecký pracovník CERGE Institutu při Karlově Univerzitě

Děkuji. Na shledanou.